

نگاهی آماری به جلوه های نقض حقوق بشر در ایران ۱۴۰۳

نگاهی آماری به جلوه‌هایی از نقض حقوق بشر در ایران در سالی که

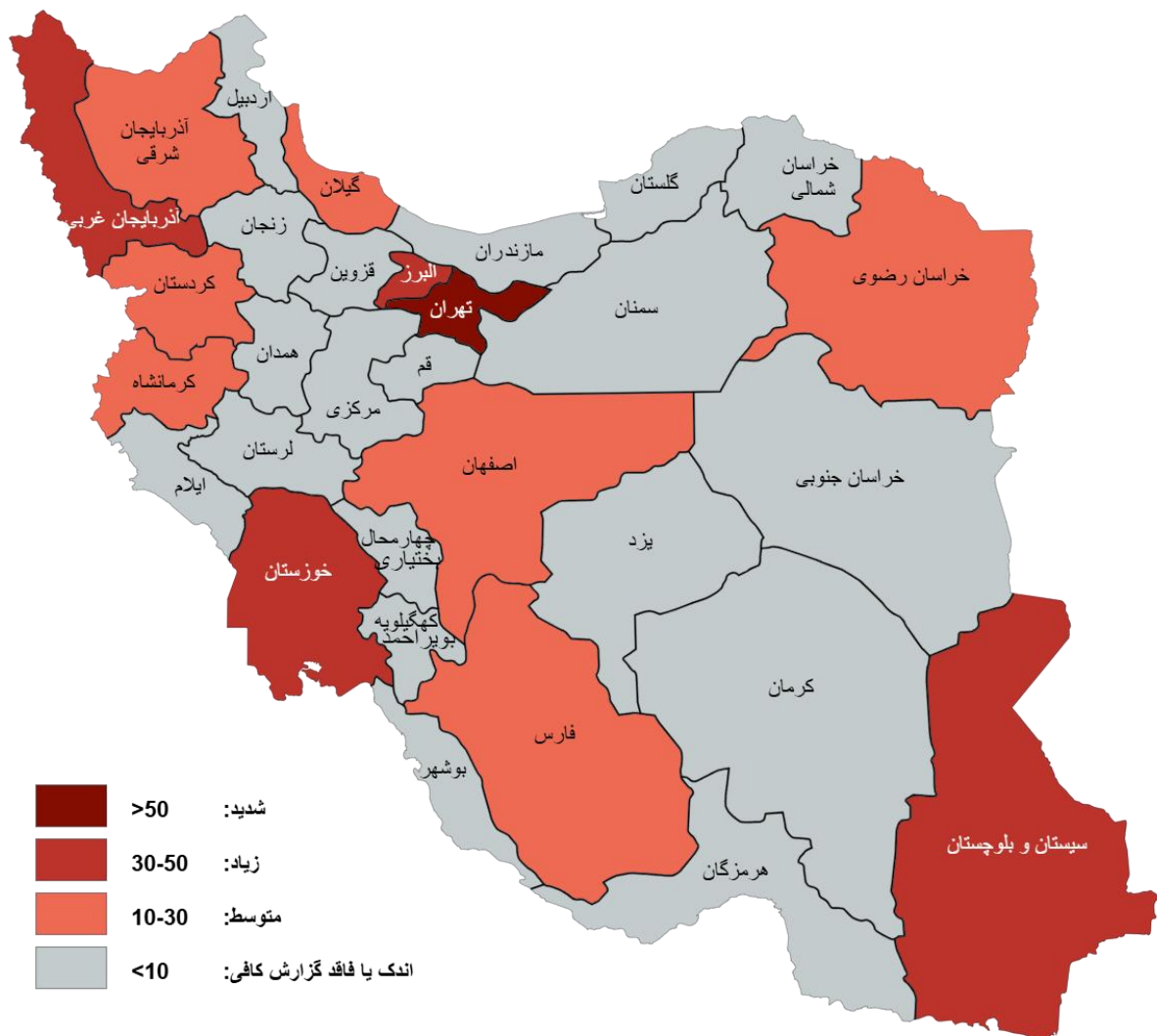
گذشت - ویژه ۱۴۰۳

خبرگزاری هرانا - سال ۱۴۰۳ تصویری بارز از تداوم نقض حقوق بشر در ایران را روایت می‌کند. تهدید مستمر آزادی اندیشه و بیان، برخورد با معترضان مسالمت جو، افزایش فشار بر اتنیک ها و اقلیت های دینی و مذهبی، محاکمه و آزار کنشگران حقوق بشر و اعدام نوجوانان در ایران، معضل کودکان کار، نقض حقوق زنان و اقلیت‌های جنسی و جنسیتی در کشور، وضعیت نامناسب بازداشتگاه ها و زندان ها تنها نمونه‌هایی از نقض روزمره حقوق بشر در ایران هستند. گزارش جامع مرکز آمار مجموعه فعالان حقوق بشر در ایران که در پی می آید وضعیتی تأسف‌بار از نقض حقوق بشر در ایران در سالی که گذشت ارائه می کند.

مقایسه استانی: معرفی شاخص حقوق بشر هرانا

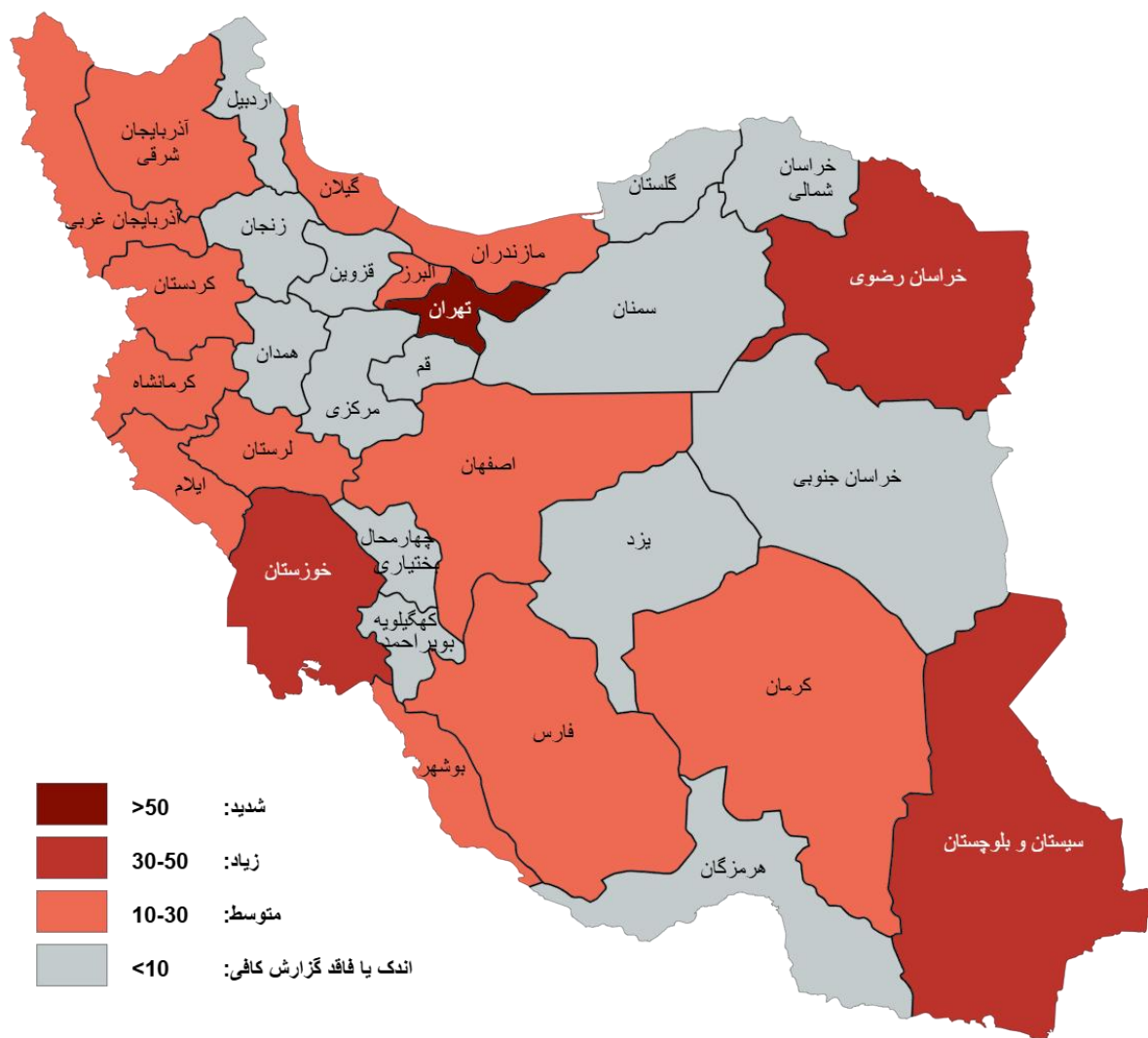
امسال ارگان خبری مجموعه فعالان حقوق بشر (هرانا)، به ابتکار واحد آمار، نشر و آثار، شاخص نقض حقوق بشر (Human Rights Violation Index) را جهت تحلیل و مقایسه وضعیت حقوق بشر در استان های مختلف ایران معرفی کرده است. این شاخص یک رویکرد داده-محور برای رصد موارد نقض حقوق بشر هم به صورت جغرافیایی و هم در زمانی، در اختیار سازمان ها و گزارشگران قرار می دهد.

شاخص نقض حقوق بشر یا به اختصار HRVI، بر داده های هزاران گزارش هرانا استوار بوده و در مجموع از ۳۷ ایندیکاتور توسعه یافته است.

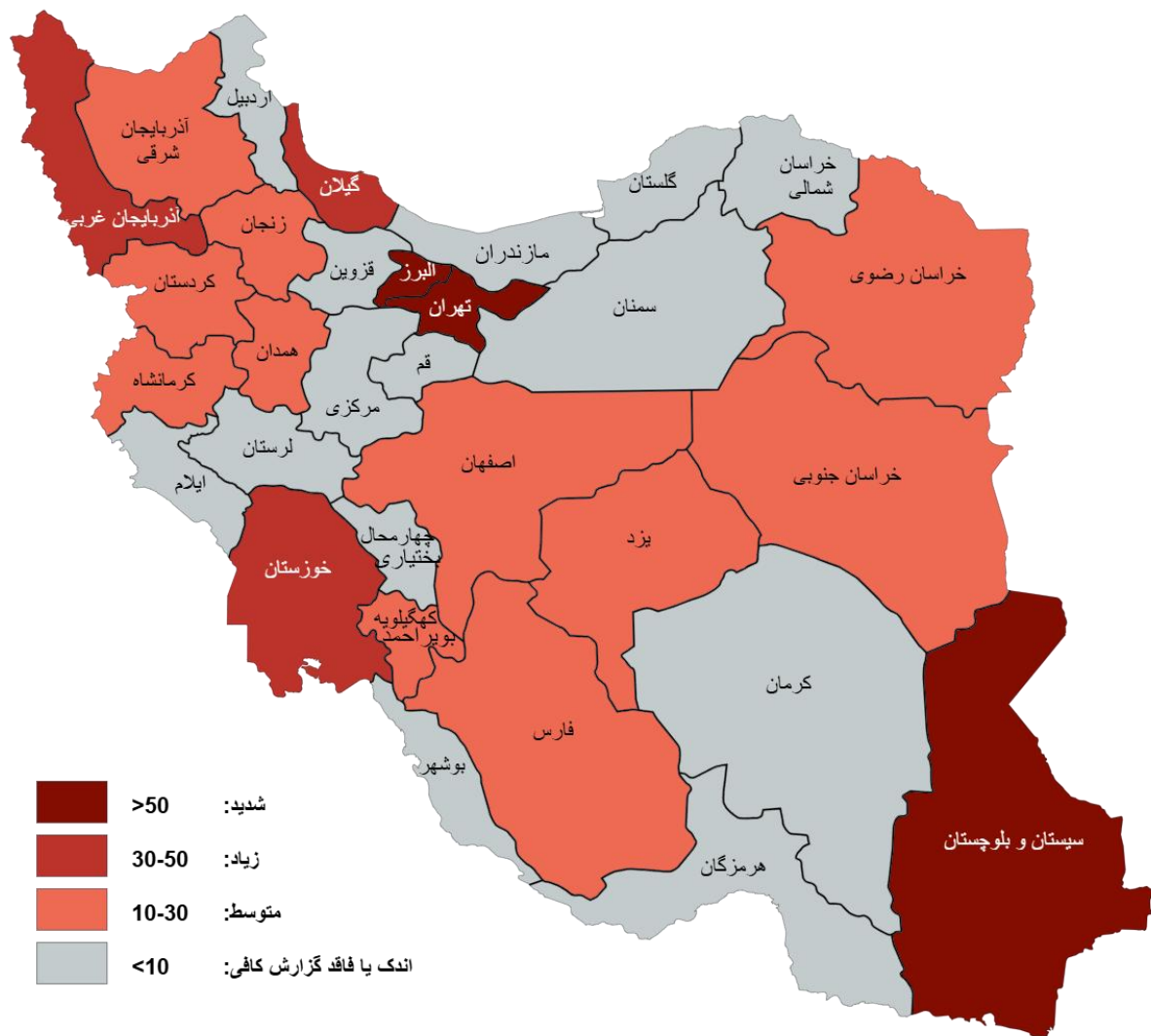

نقشه ۱ | شاخص نقض حقوق بشر یا به اختصار HRVI

۲. شاخص عدم حمایت قانونی (Lack of Legal Protection Index) به اختصار (LLPI): این شاخص انفعال یا ناتوانی حکومت در حمایت قانونی از گروه های آسیب پذیر جامعه مانند زنان، کارگران، کودکان را اندازه گیری می کند. ایندیکاتورهای متعددی در این شاخص برای محاسبه ناتوانی حکومت در محافظت از مردم در مقابل خشونت، تبعیض و استثمار لحاظ شده اند.

۳. شاخص نقض تمامیت جسمانی (Physical Integrity Index) یا به اختصار (PII): اقدامات خشونت آمیز حکومت که مستقیماً شهروندان را هدف قرار می دهد از جمله زندانیان، کولبرها و سوختبرها توسط این شاخص اندازه گیری می شود. این شاخص همچنین شامل اندازه گیری اقدامات و مجازات های غیرانسانی مانند اعدام، شکنجه و نگاه داری در زندان انفرادی می شود.

نقشه ۴ شاخص نقض تمامیت جسمانی (Physical Integrity Index) یا به اختصار (PII)

برحسب شدت و تاثیر منفی اقدامات، به هرکدام از ایندیکاتورها وزن متفاوتی داده شده تا اطمینان حاصل شود که موارد نقض آشکار و شدید در محاسبه شاخص کلی تاثیر بیشتری خواهند داشت. به این ترتیب،

شاخص کلی نقش حقوق بشر از مجموع وزنی این سه شاخص محاسبه می شود. جهت مطالعه دقیق از ایندیکاتور و نحوه محاسبه این شاخص ها به مستندات شاخص (لینک) رجوع کنید.

به طور خلاصه، با استفاده از جمع آوری گسترده داده ها و مدل سازی آماری، شاخص نقض حقوق بشر یک رویکرد کمی-ساختارمند جهت ارزیابی چشم انداز حقوق بشر در ایران ارائه می کند.

آزادی اندیشه و بیان

در سال ۱۴۰۳، تعداد ۱۱۴۱ گزارش در حوزه اندیشه و بیان ثبت شد. در این مدت، دست کم ۱۳۰۰ نفر بازداشت شدند که از این تعداد، ۱۶۸ نفر بدون ارائه حکم قضایی بازداشت شده اند. همچنین، ۳۰۷ مورد محاکمه، ۳۹ مورد تفتیش منزل، ۲۵ مورد مجرم شناختن نشریات، ۳ مورد اعمال فیلترینگ، ۱ مورد مصادره منزل و اموال، ۷۴ مورد تجمع اعتراضی، ۳ مورد ممانعت از تجمع، ۲۶۲۱ مورد احضار به نهادهای قضایی و ۱۶۱ مورد اجرای حکم حبس ثبت شده است.

در سال ۱۴۰۳، در این حوزه، برای ۵۴۸ نفر توسط مراجع قضایی، دستکم ۲۲۹۸۶ ماه حبس صادر شد. از این میزان ۲۰۸۶۴ ماه حبس تعزیری و ۲۱۲۲ ماه حبس تعلیقی را شامل می شود. گفتنی است ۴۹۶۵ ماه از این میزان توسط دادگاه تجدید نظر و ۲۵۲ ماه توسط دیوان عالی کشور صادر شده است. همچنین ۸۱ نفر به پنج میلیارد و پانصد و هشتاد و نه میلیون تومان جریمه نقدی، ۹۵ نفر به ۶۹۹۴ ضربه شلاق، ۲۸ نفر به ۱۱۵۲ ماه تبعید و ۷۸ نفر به محرومیت از حقوق اجتماعی محکوم شدند.

مقایسه آماری بازداشت در پنج سال اخیر بر اساس تعداد بازداشت، جمعیت هر سال و تغییرات سالانه در حوزه اندیشه و بیان

سال	تعداد بازداشت	نسبت بازداشت به جمعیت (بازداشت به ازای هر یک میلیون نفر)	درصد تغییر نسبت به سال ۱۴۰۳
۱۳۹۹	۲۲۹۲	۲۷.۵	-۴۵
۱۴۰۰	۱۴۱۹	۱۶.۸۸	-۱۱
۱۴۰۱	۲۸۶۴۷	۳۳۸.۲	-۹۵
۱۴۰۲	۲۴۹۶	۲۹.۲۵	-۴۸
۱۴۰۳	۱۳۰۰	۲۸.۸۹	-

مقام های قضایی با بیشترین احکام صادره در حوزه اندیشه و بیان

نام قاضی	شعبه دادگاه	تعداد احکام صادره	میزان حبس (ماه)	احکام شلاق	جریمه نقدی (به تومان)
جبار جوادی رمی	شعبه ۱۱۴۸ دادگاه کیفری ۲ تهران	۴۴ نفر	۳۵۷۶ ماه	۵۵۵۰ ضربه شلاق	-
ایمان افشاری	شعبه ۲۶ دادگاه انقلاب تهران	۴۱ نفر	۲۰۹۵ ماه	۱۴۸ ضربه شلاق	۴۴۶۰۰۰۰۰۰
محمد رضا توکلی	شعبه ۱ دادگاه انقلاب اصفهان	۲۹ نفر	۲۲۴۴ ماه	-	-
عباسعلی حوزان	شعبه ۳۶ دادگاه تجدیدنظر تهران	۲۳ نفر	۱۵۶۹ ماه	-	-
مهدی راسخی	شعبه ۳ دادگاه انقلاب رشت	۱۷ نفر	۱۰۲۳ ماه	-	-
ابوالقاسم صلواتی	شعبه ۱۵ دادگاه انقلاب تهران	۱۵ نفر	۱۰۱۵ ماه	-	-
محمد صادق ایران عقیده	شعبه ۱۱ دادگاه تجدید نظر گیلان	۱۱ نفر	۷۲۷ ماه	-	-
مهدی فخری	شعبه ۱۰۱ دادگاه کیفری ۲ بوکان	۱۱ نفر	۱۴۵ ماه	-	-
سجاد دوستی	شعبه ۱ دادگاه انقلاب مهاباد	۹ نفر	۴۰۲ ماه	-	-
محمد کرمی	شعبه ۱ دادگاه انقلاب سنندج	۷ نفر	۲۷۷ ماه	-	-

حقوق کودکان

در سال ۱۴۰۳، تعداد ۴۹۸ گزارش در حوزه کودکان ثبت شد. در این مدت، دست کم ۲۷ مورد تجاوز و آزار جنسی کودکان، ۴۳ مورد قتل کودک، ۵ مورد قتل ناموسی، ۳ مورد نوزاد رها شده، ۹ مورد مرگ و ۱۷ مورد مصدومیت کودک کار، ۱۴ مورد مرگ و ۲۰۴ مورد مصدومیت کودکان در پی سهل انگاری مسئولان، ۵۸ مورد خودکشی، دستکم ۴۲۹۶ مورد کودک آزاری، بازداشت ۲۸ فرد زیر ۱۸ سال، دستکم ۳ میلیون دانش آموز بازمانده از تحصیل و حدود ۲ میلیون کودک کار ثبت شد. همچنین، ۴۸ ماه حبس تعزیری برای ۲ فرد زیر ۱۸ سال گزارش شده است.

همانطور که در بخش اعدام در این گزارش میخوانید در مدت یکسال اخیر دست کم ۵ کودک - مجرم نیز در ایران اعدام شدند.

طبق آمار رسمی مرکز آمار ایران در سال ۱۳۹۸، حدود ۱۶.۸ درصد از دختران ۱۵ تا ۱۹ ساله در ایران ازدواج کرده بودند. از جمله معدود آمارهای دولتی در این زمینه، طبق گزارش مرکز آمار ایران، از زمستان سال ۱۴۰۰ تا پایان فصل پاییز سال ۱۴۰۱، دستکم ۲۷ هزار و ۴۴۸ دختر زیر ۱۵ سال در ایران ازدواج کرده‌اند. به این ترتیب، با وجود آنکه روند ازدواج دختران زیر ۱۵ سال در ایران، از سال ۱۳۹۶ سیر نزولی پیدا کرده بود اما این رقم از سال ۱۳۹۸ دوباره به روال قبلی خود بازگشته و سیری صعودی داشته است.

بر اساس گزارشات، در سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ به ترتیب ۳۱ هزار و ۶۴۶ و ۳۲ هزار و ۶۵۵ دختر زیر ۱۵ سال در ایران ازدواج کرده‌اند. آمار ازدواج دختران زیر ۱۵ سال در پاییز ۱۴۰۱ نسبت به تابستان همان سال ۹۳۳ مورد افزایش یافته است. همچنین در پاییز سال ۱۴۰۱ در بازه سنی ۱۵ تا ۱۹ ساله نیز بیش از پنج هزار و ۵۰۰ دختر بیشتر نسبت به فصل پیش از آن یعنی تابستان ۱۴۰۱ ازدواج کرده‌اند.

طبق این گزارش، بیشتر زنان کودک‌همسر در همان سنین پایین مادر می‌شوند؛ به طوری که بنابر اعلام سازمان ثبت احوال در اردیبهشت ۱۴۰۱، در سال ۱۴۰۰ دستکم ۶۹ هزار و ۱۰۳ نوزاد از مادران گروه سنی ۱۰ تا ۱۹ ساله و همچنین هزار و ۴۷۴ نوزاد از مادرانی در بازه سنی ۱۰ تا ۱۴ سال متولد شده‌اند.

روزنامه اعتماد در شهریور ۱۴۰۳ در گزارشی از توقف انتشار آمار و اطلاعات درباره کودک‌همسری و شمار کودکان متولدشده از مادران زیر سن قانونی در ایران خبر داد. به گفته این روزنامه یک مقام مسئول در سازمان ثبت احوال گفته است "دستور آمده" که این آمار منتشر نشود.

حقوق زنان

در سال ۱۴۰۳، تعداد ۲۵۳ گزارش در حوزه زنان ثبت شد. ۱۲۵ مورد قتل زنان، ۳۳ مورد قتل ناموسی به شمول قتل ۱۹ مرد، ۱۶۵۶۷ مورد خشونت خانگی، ۵ مورد اسید پاشی، ۳ مورد خودکشی، ۳۰۶۴۲ مورد برخورد با عنوان بدحجابی، ۲ مورد محاکمه و ۱۴ ماه حبس برای زنان ثبت شد. همچنین، ۷۴ مورد شلاق و نه میلیون و پانصد هزار تومان جریمه نقدی برای زنان صادر شده است.

در سالی که گذشت، دستکم ۶۴۹ بازداشت در این حوزه به ثبت رسیده است. از این میزان ۶۴۳ مورد به دلیل عدم رعایت حجاب اجباری بازداشت شده‌اند.

حقوق کارگری

در سال ۱۴۰۳، تعداد ۱۷۱۲ گزارش در این رشته ثبت شد که بر اساس آن جمعاً ۱۳ تن بازداشت شدند. همچنین، ۱۰ کارگر و یا فعال کارگری به ۳۴۰ ماه حبس تعزیری محکوم شدند. علاوه بر این برای یک نفر ۲۴ ماه تبعید صادر شده است. گفتنی است، ۳۱ مورد احضار به مراجع قضایی، ۱۲ مورد بازجویی، ۳ مورد محاکمه، ۵ مورد اجرای حکم حبس، ۵ مورد خودسوزی، ۶ مورد خودکشی، ۷۲۴ مورد تجمع، ۱۳۷۷ مورد اعتصاب، ۱ مورد تفتیش منزل و ۱ مورد مصادره منزل و اموال به ثبت رسیده است.

در سال ۱۴۰۳، گزارشات تعویق یا عدم پرداخت حقوق کارگران دستکم ۵۹۲ ماه برای ۱۸۱۲۱ نفر، ۴۷۶۵ اخراج یا تعدیل، ۵۸۵ مورد بیکاری، ۴۸۸ ماه نبود بیمه کار برای ۵۲۵۵۹۲ کارگر، ۱۱ مورد تعطیلی کارخانه، ۴۸۳۵ کارگر بلاتکلیف در حوزه کار گزارش شده است. همچنین دستکم ۲۰۴۲ تن در سوانح

کاری کشته و ۱۶۱۱۳ مورد صدمات جسمی به کارگران در حین کار گزارش شده است. ایران در میان کشورهای جهان رتبه ۱۰۲ را در زمینه رعایت مسائل ایمنی کار به خود اختصاص داده که رتبه بسیار پایینی محسوب می شود.

اصناف و اتحادیه ها

در رابطه با حقوق مشاغل، اتحادیه ها و اصناف در سال ۱۴۰۳، تعداد ۱۴۳۶ گزارش توسط نهاد آمار و نشر و آثار به ثبت رسیده است. بر اساس این گزارشات جمعا ۲۸ مورد بازداشت فعالان صنفی صورت گرفته است. همچنین، ۱۲۲ مورد احضار به مراجع قضایی - امنیتی، ۵۳۶ مورد پلمپ اماکن، ۵ مورد ضرب و شتم، ۱ مورد ابطال مجوز، ۱۷ مورد محاکمه در مراجع قضایی، ۱۹ مورد بازجویی در نهادهای امنیتی، ۱۳ مورد اخراج و تعدیل، ۴ مورد بازنشستگی اجباری، ۱۱۸۷ مورد تجمع، ۷۰ مورد اعتصاب، دستکم ۳۹۳ ماه حقوق تعویقی برای ۱۶۱۳ نفر، ۳ مورد تفتیش منزل و ۶ مورد اجرای حکم حبس گزارش شده است.

همچنین، ۷۵ نفر به ۸۸۱ ماه حبس محکوم شدند، از این میزان ۷۷۷ ماه حبس تعزیری و ۱۰۴ ماه حبس تعلیقی را شامل میشود. به علاوه ۱۴۷ ماه از این میزان توسط دادگاه تجدید نظر صادر شده است. همچنین ۵ نفر به ۱۶۸ ماه تبعید، یک نفر به ۲۹ ضربه شلاق و بیست و نه نفر به پنجاه و نه میلیون و پانصد و چهل هزار تومان جریمه نقدی نیز محکوم شدند.

حقوق زندانیان

در رسته حقوق زندانیان در سال ۱۴۰۳، ۱۴ مورد ضرب و شتم زندانیان سیاسی، ۳۷۵ مورد عدم رسیدگی یا محرومیت از خدمات پزشکی زندانیان، ۳۱۲ مورد انتقال غیرقانونی زندانی به سلول انفرادی، ۷۹ مورد اقدام به اعتصاب غذای زندانیان، ۳۶ مورد انتقال اجباری یا تبعید زندانیان، ۳۳۵ مورد تهدید و اعمال فشار بر زندانیان عقیدتی-سیاسی، ۱۵۶ مورد جلوگیری از ملاقات زندانی، ۵ مورد مرگ زندانی بر اثر بیماری، ۱۸ مورد خودکشی زندانی، ۲ مورد خودسوزی زندانی، ۷ مورد قتل زندانی، ۱۰۶ مورد عدم دسترسی به وکیل، ۱۰۵ مورد محرومیت از حق تماس زندانی، ۷۵ مورد عدم تفکیک جرایم زندانی، ۴۹۵ مورد نگهداری زندانی در محیط نامناسب، ۱۸ مورد اعتراف گیری و ۹۹ مورد محرومیت از مرخصی استعلاجی گردآوری شده است. هم چنین ۲۷۵ مورد بی خبری و ۹۲۸ مورد بلاتکلیف نگاه داشتن بازداشت شدگان مستند شده است.

اعدام (حق حیات)

همچون تمام دهه های اخیر پس از انقلاب ۵۷، اعدام در ایران از برجسته ترین جلوه های نقض حقوق بشر محسوب می شود. در سال ۱۴۰۳، دست کم ۱۰۵۰ شهروند از جمله ۲۹ زن و ۵ کودک-مجرم اعدام شدند. از این میزان حکم ۵ نفر در ملاعام به اجرا درآمد. همچنین طی این تاریخ، ۱۸۹ تن دیگر به اعدام محکوم شدند. از این میزان ۱ نفر به اعدام در ملاعام محکوم شد. لازم به ذکر است، در همین دوره احکام بدوی ۵۵ نفر دیگر نیز به تایید دیوان عالی کشور رسیده است.

مقایسه آماری اعدام ها در پنج سال اخیر بر اساس تعداد اعدام ها، جمعیت هر سال و تغییرات سالانه

سال	تعداد اعدام ها	نسبت اعدام به جمعیت (اعدام به ازای هر یک میلیون نفر)	درصد تغییر نسبت به سال ۱۴۰۳
۱۳۹۹	۲۴۶	۲۰۹۵	+۳۳۴
۱۴۰۰	۳۵۱	۴۰۱۷	+۱۹۲
۱۴۰۱	۶۲۰	۷۰۳	+۷۵
۱۴۰۲	۷۷۱	۹۰۳	+۳۵
۱۴۰۳	۱۰۵۰	۱۲۰۱۸	-

جدول سرانه اعدام در استان های ایران بر اساس تعداد اعدام و جمعیت

نام استان	جمعیت	تعداد اعدام	سرانه اعدام (اعدام به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ نفر)
البرز	۲,۷۱۲,۴۰۰	۱۹۰	۷
فارس	۴,۸۵۱,۲۷۴	۱۰۸	۲۰۲۳
اصفهان	۵,۱۲۰,۸۵۰	۸۴	۱۰۶۴
خراسان رضوی	۶,۴۳۴,۵۰۱	۶۷	۱۰۰۴
آذربایجان شرقی	۳,۹۰۹,۶۵۲	۶۳	۱۰۶۱
کرمان	۳,۱۶۴,۷۱۸	۴۵	۱۰۴۲
آذربایجان غربی	۳,۲۶۵,۲۱۹	۴۳	۱۰۳۲
لرستان	۱,۷۶۰,۶۴۹	۴۰	۲۰۲۷
سیستان و بلوچستان	۲,۷۷۵,۰۱۴	۳۶	۱۰۳
زنجان	۱,۰۵۷,۴۶۱	۳۱	۲۰۹۳
خراسان جنوبی	۷۶۸,۸۹۸	۳۱	۴۰۳
یزد	۱,۱۳۸,۵۳۳	۳۰	۲۰۶۳
گلستان	۱,۸۶۸,۸۱۹	۲۹	۱۰۵۵
همدان	۱,۷۳۸,۲۳۴	۲۹	۱۰۶۷
قزوین	۱,۲۷۳,۷۶۱	۲۸	۲۰۲
گیلان	۲,۵۳۰,۶۹۶	۲۸	۱۰۱۱
کرمانشاه	۱,۹۵۲,۴۳۴	۲۴	۱۰۲۳
قم	۱,۲۹۲,۲۸۳	۲۳	۱۰۷۸
خوزستان	۴,۷۱۰,۵۰۹	۱۸	۰۰۳۸

۰.۵۲	۱۷	۳,۲۸۳,۵۸۲	مازندران
۰.۹۶	۱۷	۱,۷۷۶,۴۱۵	هرمزگان
۰.۹۸	۱۴	۱,۴۲۹,۴۷۵	مرکزی
۰.۷۱	۹	۱,۲۷۰,۴۲۰	اردبیل
۱.۵۵	۹	۵۸۰,۱۵۸	ایلام
۱	۷	۷۰۲,۳۶۰	سمنان
۰.۸۴	۶	۷۱۳,۰۵۲	کهگیلویه و بویراحمد
۰.۳۷	۶	۱,۶۰۳,۰۱۱	کردستان
۰.۵۲	۶	۱,۱۶۳,۴۰۰	بوشهر
۰.۴۶	۴	۸۶۳,۰۹۲	خراسان شمالی
۰.۲۱	۲	۹۴۷,۷۶۳	چهارمحال و بختیاری

حقوق اتنیک ها (قومی-ملی)

در سال ۱۴۰۳ در رسته حقوق قومی-ملی، تعداد ۲۷۸ گزارش به ثبت رسید. بر اساس این گزارشات بازداشت ۳۳۲ شهروند مستند شده است. که از این میزان ۱۵۳ بازداشت بدون ارایه حکم قضایی صورت گرفته است. هر چند اتهام ۲۳۴ تن از این بازداشت شدگان مشخص نیست اما بر اساس نشانه ها و سابقه عمل نهاد امنیتی در مناطق مورد اشاره این تعداد بازداشت در دسته بندی حقوق اتنیک ها لحاظ شده است. همچنین برای ۲۹ نفر نیز ۱۲۴۴ ماه حبس صادر شده است. که از این میزان ۱۱۷۸ ماه حبس توسط دادگاه بدوی و ۶۶ ماه حبس توسط دادگاه تجدیدنظر صادر شده است. به علاوه، ۴ نفر به پنجاه و سه میلیون و ششصد هزار تومان جریمه نقدی محکوم شدند. همچنین احضار ۵۹ نفر به نهادهای امنیتی - قضایی، ۵ مورد اجرای حکم حبس، ۳۶ مورد محاکمه و ۱۷ مورد بازجویی نیز به ثبت رسیده است.

مقایسه آماری بازداشت در پنج سال اخیر بر اساس تعداد بازداشت، جمعیت هر سال و تغییرات سالانه

در حوزه اقلیت های قومی

سال	تعداد بازداشت	نسبت بازداشت به جمعیت (اعدام به ازای هر یک میلیون نفر)	درصد تغییر نسبت به سال ۱۴۰۳
۱۳۹۹	۴۰۰	۴.۷۹	-۲۵
۱۴۰۰	۳۵۸	۴.۲۶	-۱۰
۱۴۰۱	۲۴۲	۲.۹	+۳۳
۱۴۰۲	۳۷۱	۴.۳۵	-۱۱
۱۴۰۳	۳۳۲	۳.۸۵	-

حقوق اقلیت های مذهبی

در سال ۱۴۰۳، در رسته اقلیت های مذهبی، تعداد ۱۶۹ گزارش به ثبت رسیده است، بر این اساس ۱۲۴ شهروند بازداشت شدند. همچنین، ۴۳۶۴ ماه حبس تعزیری و ۵۱۶ ماه حبس تعلیقی برای ۸۶ نفر صادر شده است. از این میزان ۴۰۷۰ ماه حبس توسط دادگاه بدوی و ۸۱۰ ماه حبس توسط دادگاه تجدید نظر

صادر شده است. همچنین، ۶۳ مورد احضار به مراجع قضایی-امنیتی، ۴۹ مورد محاکمه، ۱۹ مورد بازجویی، ۱ مورد ممانعت از دفن اجساد، ۲ مورد تخریب گورستان، ۴۷ مورد تفتیش منزل، ۳۷ مورد ممنوع الخروجی، ۲۰ مورد اجرای حکم حبس، ۱ مورد مصادره منزل و اموال و ۱۰ مورد ممانعت از فعالیت اقتصادی گزارش شده است.

مقایسه آماری بازداشت در پنج سال اخیر بر اساس تعداد بازداشت، جمعیت هر سال و تغییرات سالانه در حوزه اقلیت های مذهبی

سال	تعداد بازداشت	نسبت بازداشت به جمعیت (اعداد به ازای هر یک میلیون نفر)	درصد تغییر نسبت به سال ۱۴۰۳
۱۳۹۹	۱۰۰	۱۰۲	+۲۰
۱۴۰۰	۶۷	۰۰۸	+۸۰
۱۴۰۱	۱۷۵	۲۰۱	-۳۱
۱۴۰۲	۱۴۸	۱۰۷۳	-۱۷
۱۴۰۳	۱۲۴	۱۰۴۴	-

مقام های قضایی با بیشترین احکام صادره در حوزه اقلیت های مذهبی

نام قاضی	شعبه دادگاه	تعداد احکام صادره	میزان حبس (ماه)	احکام شلاق	جریمه نقدی (به تومان)
محمد رضا توکلی	شعبه ۱ دادگاه انقلاب اصفهان	۲۸ نفر	۲۲۲۰ ماه	-	۱۸۰۰۰۰۰۰۰۰
کامران زارع	شعبه ۳۷ دادگاه تجدید نظر فارس	۷ نفر	۲۳۲ ماه	-	۲۶۱۳۰۰۰۰۰۰
مهدی راسخی	شعبه ۳ دادگاه انقلاب رشت	۵ نفر	۱۴۵ ماه	-	۳۲۰۰۰۲۰۰۰۰۰
ایمان افشاری	شعبه ۲۶ دادگاه انقلاب تهران	۴ نفر	۵۲۴ ماه	-	۹۱۰۰۰۰۰۰۰۰
میر قلی نسب	شعبه ۲ دادگاه انقلاب ساری	۳ نفر	-	-	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰

تجمعات و اعتصابات

در سال ۱۴۰۳، دست کم ۲۲۵۵ تجمع اعتراضی در ایران شکل گرفت، این رقم ۷۲۴ تجمع کارگری، ۱۱۸۷ مورد تجمع صنفی، ۷۴ تجمع در حوزه اندیشه و بیان، ۴۷ تجمع دانشجویی و ۴۸ تجمع در حوزه محیط زیست را شامل می شود. همچنین ۱۷۵ تجمع اعتراضی توسط شهروندانی که بیشتر آنها مالباختگان و یا دیگر افرادی هستند که حق شهروندی شان تضییع شده در ۳۱ استان برگزار شد. در کنار تجمعات اعتراضی دست کم ۷۰ اعتصاب صنفی و ۱۳۷۷ اعتصاب کارگری نیز برگزار شد.

قتل شهروندان

در طول سال ۱۴۰۳، مجموعاً ۳۵۵ شهروند هدف شلیک نیروهای نظامی قرار گرفتند، که از میان آنها ۱۵۶ شهروند جان خود را از دست دادند، که این آمار شامل جان باختن ۳۱ کولبر، ۴۲ سوختبر و ۸۳ شهروند دیگر میشود. ۱۹۹ شهروند نیز به واسطه شلیک بی ضابطه اعضای ارگانه‌های نظامی مجروح شدند که از این تعداد ۱۰۵ نفر کولبر، ۵۱ شهروند عادی و ۴۳ نفر سوختبر هستند.

لازم به ذکر است که ۳۰ کولبر دیگر نیز به واسطه شرایط اقلیمی و جغرافیایی مانند سرمازدگی و سقوط از ارتفاع دچار حادثه شدند که از این تعداد ۲۱ کولبر زخمی شدند و ۹ کولبر دیگر جان باختند. به علاوه، ۱۹ سوختبر نیز در پی تعقیب و گریز نیروهای نظامی دچار حادثه شدند. از این میزان ۵ سوختبر کشته و ۱۴ سوختبر دیگر نیز مجروح شدند.

قربانیان مین و انفجار

مین‌های بر جای مانده از دوران جنگ همه ساله جان شهروندان مرز نشین را تهدید میکند. دولت ایران نیز همچنان به تولید و کاشت مین‌های ضد نفر ادامه میدهد و برخلاف مقاوله نامه‌های بین‌المللی، معتقد است استفاده از این مین‌ها تنها راه مؤثر برای تأمین امنیت مرزهای طولانی این کشور است.

بر اساس آمار یک ساله گذشته دستکم ۹ شهروند به واسطه انفجار مین‌های مناطق مرزی جان خود را از دست دادند و ۱۹ شهروند دیگر نیز دچار جراحت شدند.

احکام شلاق و قطع عضو

کنوانسیون بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی صراحتاً استفاده از مجازات‌های تحقیر آمیز و نافی کرامت انسانی مانند شلاق و قطع دست را ممنوع کرده است، با این حال بر اساس آمار گردآوری شده در سال ۱۴۰۳، دستکم حکم ۴ متهم که از سوی مراجع قضایی ایران مجموعاً به ۱۰۸ ضربه شلاق محکوم شده بودند، اجرا شد. همچنین دستکم برای ۱۵۹ نفر ۱۰۹۸۴ ضربه شلاق توسط دستگاه قضایی ایران صادر شد. افزون بر این، احکام قطع دست دو متهم که توسط مراجع قضایی ایران به این مجازات محکوم شده بودند، به اجرا درآمد و چهار نفر دیگر نیز به قطع دست محکوم شدند.

محکومیت‌ها

در یکسال گذشته مراجع قضایی در سراسر کشور با صدور رای در ۷۴۴ پرونده جمعاً ۲۷۸۵۷ ماه حبس تعزیری و ۲۱۸۳۱ ماه حبس تعلیقی برای متهمان عقیدتی یا امنیتی صادر کردند. از این میزان، ۹۰۴۳۲ ماه حبس توسط دادگاه بدوی، ۶۲۲۷ ماه حبس توسط دادگاه تجدید نظر و ۲۵۲ ماه حبس نیز توسط دیوان عالی کشور به ثبت رسیده است. همچنین، نه میلیارد و نهصد و نود و نه میلیون و صد و هفتاد و دو هزار تومان جریمه نقدی، ۷۱۲۷ ضربه شلاق، ۸۶ مورد ممنوع الخروجی، ۱۴۲ مورد محرومیت از حقوق اجتماعی و ۱۳۴۴ ماه تبعید توسط مراجع قضایی صادر شده است.

مقایسه ۵ ساله محکومیت براساس تعداد افراد

سال	تعداد افراد محکوم شده	درصد تغییر نسبت به سال ۱۴۰۳
۱۳۹۹	۷۴۱	+۰.۴
۱۴۰۰	۳۱۰	+۱۴۰
۱۴۰۱	۱۰۷۵	-۳۰.۷
۱۴۰۲	۸۴۳	-۱۱.۷
۱۴۰۳	۷۴۴	-

مقایسه ۵ ساله محکومیت براساس تعداد ماه های حبس صادر شده

سال	تعداد ماه حبس صادر شده	درصد تغییر نسبت به سال ۱۴۰۳
۱۳۹۹	۲۶۷۷۵	+۴
۱۴۰۰	۱۳۳۱۶	+۱۰۹۰.۱
۱۴۰۱	۳۳۶۷۱	-۱۷.۲
۱۴۰۲	۳۳۷۹۰	-۱۷.۵
۱۴۰۳	۲۷۸۵۷	-

مقام های قضایی با بیشترین احکام صادره در یکسال گذشته

تصویر	نام قاضی	شعبه دادگاه	تعداد احکام صادره	میزان حبس (ماه)	احکام شلاق	جریمه نقدی (به تومان)
	محمد رضا توکلی	شعبه ۱ دادگاه انقلاب اصفهان	۵۷ نفر	۴۴۶۴ ماه	-	۱۸۰۰۰۰۰۰۰۰
	ایمان افشاری	شعبه ۲۶ دادگاه انقلاب تهران	۵۱ نفر	۲۷۹۳ ماه	۱۴۸ ضربه شلاق	۱۳۵۶۰۰۰۰۰۰
	جبار جوادی رمی	شعبه ۱۱۴۸ دادگاه کیفری ۲ تهران	۴۴ نفر	۳۵۷۶ ماه	۵۵۵۰ ضربه شلاق	-
	عباسعلی حوزان	شعبه ۳۶ دادگاه تجدید نظر تهران	۳۱ نفر	۲۰۱۳ ماه	-	۱۰۰۰۰۰۰۰۰
	ابوالقاسم صلواتی	شعبه ۱۵ دادگاه انقلاب تهران	۲۶ نفر	۱۹۹۹ ماه	-	-

	مهدی راسخی	شعبه ۳ دادگاه انقلاب رشت	۲۵ نفر	۱۳۱۲ ماه	-	۳۲۰۰۲۰۰۰۰
	محمد صادق ایران عقیده	شعبه ۱۱ دادگاه تجدید نظر گیلان	۱۳ نفر	۸۰۰ ماه	-	۸۰۰۰۰۰۰۰
	مهدی فخری	شعبه ۱۰۱ دادگاه کیفری ۲ بوکان	۱۱ نفر	۱۴۵ ماه	-	-
	سجاد دوستی	شعبه ۱ دادگاه انقلاب مهاباد	۹ نفر	۱۵۶ ماه	-	-
	مصطفی نریمانی	شعبه ۳ دادگاه انقلاب کرج	۸ نفر	۴۳۱ ماه	-	-

بازداشت‌ها

در سالی که گذشت، بازداشت ۲۴۹۱ شهروند در ایران مبنای عقیدتی یا سیاسی یا در مغایرت مشخصی با اصول حقوق بشری داشت. از جمله مهمترین موارد بازداشت می‌توان به ۱۳۰۰ مورد بازداشت در رسته حق آزادی اندیشه و بیان اشاره کرد. همچنین باید به ۱۳ مورد بازداشت کارگران و فعالین کارگری، ۲۸ فرد زیر ۱۸ سال، ۴ مورد در حوزه دانشجویان، ۲۸ مورد بازداشت فعالان صنفی، ۱۲۴ مورد بازداشت اقلیت‌های مذهبی، ۱ مورد بازداشت در رسته فرهنگی، ۱ مورد بازداشت در رسته اقلیت‌های جنسی و جنسیتی، ۱۱ مورد بازداشت فعالان محیط زیست و ۳۳۲ مورد از بازداشت افراد با خواستگاه اتنیکی اشاره داشت. هر چند در رابطه با دسته آخر باید اشاره شود اتهام ۲۳۴ تن از این افراد مشخص نیست اما بر اساس نشانه‌ها و سابقه عمل نهاد امنیتی در مناطق مورد اشاره، این تعداد بازداشت توسط این نهاد در رسته حقوق قومی-ملی طبقه بندی شده است. همچنین، دستکم ۶۴۹ بازداشت در حوزه زنان به ثبت رسیده است. از این میزان ۶۴۳ مورد به دلیل عدم رعایت حجاب اجباری بازداشت شده‌اند.

مقایسه آماری بازداشت در پنج سال اخیر بر اساس تعداد بازداشت، جمعیت هر سال و تغییرات سالانه در یکسال گذشته

سال	تعداد بازداشت	نسبت بازداشت به جمعیت (اعداد به ازای هر یک میلیون نفر)	درصد تغییر نسبت به سال ۱۴۰۳
۱۳۹۹	۲۹۵۰	۳۵۰.۳۷	-۱۸
۱۴۰۰	۱۸۸۴	۲۲۰.۲۸	+۳۰
۱۴۰۱	۲۹۹۵۰	۳۵۳.۰۶	-۹۲
۱۴۰۲	۳۸۶۴	۴۵۰.۲۸	-۳۵
۱۴۰۳	۲۴۹۱	۲۸۰.۸۹	-

در پایان لازم است اشاره شود قطعا آمارهای ارائه شده در این گزارش را نمی‌توان آینه تمام نمای وضعیت حقوق بشر در ایران محسوب کرد؛ زیرا دولت ایران به سازمان‌های مستقل مدافع حقوق بشر اجازه فعالیت آزادانه و دسترسی به منابع لازم را نمی‌دهد؛ بنابراین این گزارشات را باید حداقل تعریف وضعیت حقوق بشر در ایران دانست که صرفا توسط نهادهای مدنی از جمله هرانا گزارش و به واسطه نهاد آمار این شکل گردآوری و ثبت شده‌اند.

Annual Statistical Report of Human Rights Conditions in Iran 1403

www.hra-iran.org

Copyright ©2025 Human Rights Activists

All rights reserved.

ISBN 979-8-9901571-1-8

HUMAN RIGHTS ACTIVISTS (IN IRAN)

